

UNIVERZITET U BEOGRADU
FAKULTET SPORTA I FIZIČKOG VASPITANJA
OSNOVNE AKADEMSKE STUDIJE

ODBRANA OD BLOKADE NA IGRAČU SA LOPTOM U KOŠARCI
KOD RAZLIČITIH UZRASNIH KATEGORIJA

Završni rad

Student

Milan Stevanović 47/2014

Mentor

doc. dr Radivoj Mandić

Beograd, 2019.

UNIVERZITET U BEOGRADU
FAKULTET SPORTA I FIZIČKOG VASPITANJA
OSNOVNE AKADEMSKE STUDIJE

ODBRANA OD BLOKADE NA IGRAČU SA LOPTOM U KOŠARCI
KOD RAZLIČITIH UZRASNIH KATEGORIJA

Završni rad

Student :

Milan Stevanović

Broj indeksa: 47/2014

Komisija za ocenu i odbranu završnog rada :

1. Dr Radivoj Mandić, docent - mentor
2. Dr Saša Jakovljević, redovni profesor
3. Dr Zoran Valdevit, vanredni profesor

Beograd, 2019.

SAŽETAK

Osnovni cilj ovog rada jeste analiza odbrane blokada na igraču sa loptom, praćenje kako se odbrana menja u odnosu na uzrast košarkaša odnosno kakva je i kolika razlika u različitim uzrastima. Pregledavanjem video materijala(www.kss.rs) jednog tima iz svake uzrasne kategorije doći ćemo do informacija i parametara koje ćemo detaljno predstaviti i uporediti. Pretpostavka je da seniorski uzrast sadrži veći broj načina za odbranu od blokade na igraču sa loptom, dok se u mlađim uzrastima broj načina svodi na maksimalno dva. Razlog tome jeste što je u seniorskom uzrastu rezultat na prvom mestu, dok je u mlađim kategorijama razvoj igrača osnovni cilj i zahtev.

KLJUČNE REČI – bloker, pozicija, rezultat, prednost, prodor, rotacija, prednost, napad, koš, šut, iskakanje

SADRŽAJ

1. UVOD	1
2. BLOKADE U KOŠARCI	3
2.1.Odbrana od blokada na igraču sa loptom	3
2.1.1.Odbrana izbegavanjem blokade	4
2.1.2.Odbrana probijanjem blokade	5
2.1.3.Odbrana izguravanjem blokeru	6
2.1.4.Odbrana agresivnim vertikalnim iskakanjem.....	6
2.1.5.Odbrana horizontalnim iskakanjem	7
2.1.6.Odbrana agresivnim udvajanjem.....	8
2.1.7.Odbrana obilaženjem blokade.....	9
2.1.8.Odbrana usmeravanjem.....	10
2.1.9.Odbrana preuzimanjem	11
3. HIPOTEZE ISTRAŽIVANJA	13
4. PREDMET, CILJ I ZADACI RADA	14
5. METODOLOGIJA ISTRAŽIVANJA	15
5.1.Uzorak istraživanja.....	15
5.2.Uzorak varijabli i prikupljanje podataka.....	15
5.3.Obrada podataka.....	16
6. REZULTATI I DISKUSIJA	17
6.1. Prikaz rezultata u odnosu na mesto odigravanja saradnje.....	17
6.1.1.Analiza mesta odigravanja blokade na igraču sa loptom – podela po širini terena.....	18

6.1.2	Analiza mesta odigravanja blokade na igraču sa loptom	
	– podela po dužini terena	20
6.2.	Analiza pozicija učesnika u saradnji – blokada na igraču sa loptom	22
6.3.	Analiza načina odbrane od blokade na igraču sa loptom	25
6.4.	Analiza uspešnosti odbrane od blokade na igraču sa loptom.....	29
7.	ZAKLJUČAK	31
8.	LITERATURA.....	32
9.	PRILOG.....	33

1. UVOD

Košarka je specifična igra koju odlikuje dinamičnost i brzo donošenje odluka. Baš iz ovog razloga, možemo reći da je košarka timski sport koji najviše karakteriše inteligencija i prefinjenost izvođenja određenih pokreta. Jedan od najpopularnijih sportova širom sveta, a kod nas u Srbiji, po popularnosti zauzima možda čak i prvo mesto ispred fudbala. Često se u svetu može čuti da je Srbija “zemlja košarke”. Razlog za to je veliki broj uspeha naše reprezentacije kako na svetskim tako i na evropskim i olimpijskim takmičenjima. Veliki broj naših igrača kroz istoriju igrao je vodeće uloge u Evropskim takmičenjima pa i u NBA ligi. Za košarku možemo reći da nije samo sport, već i planetarni fenomen koji privlači sve veći broj početnika, čak i u onim delovima sveta gde se ranije nije igrala. Ključ za tako nešto je konstantno napredovanje košarke kao igre, iz dekade u dekadu uvode se neke nove moderne inovacije, koje su publici jako zanimljive i interesantne.

Neki istorijski pokazatelji kažu da se i pre košarke odvijalo nekoliko sličnih igara, odnosno onih koje su nalik na današnju igru koju svi poznajemo. Postoje relativno pouzdani podaci iz vremena drevnih naroda Maja i Asteka gde su se odvijale igre “tlac-tli” kao i “pokta-pokta”(Stikić, 2012). Međutim, ipak o ovim igrama nema puno relevantnih podataka.

Današnja košarka, nastala je u Springfieldu, Masačusets, na prostoru SAD-a. Osnivač je Džejms Nejsmit 1891.godine (Karalejić i Jakovljević, 2008). On je bio profesor fizičkog vaspitanja. On je dobio zadatak da osmisli igru u zimskom periodu zbog nemogućnosti da se časovi održavaju napolju – razlog su naravno vremenski uslovi. Njegova želja i vizija je bila da osmisli igru koja neće biti nalik ragbiju gde je pre svega jak fizički kontakt nešto što u velikoj meri determiniše uspeh (Karalejić i Jakovljević, 2001). On je želeo da igra sadrži posedovanje određenih veština i preciznosti koje će biti ključni faktor koji vodi do uspeha. Fantastični vizionar Nejsmit, stvorio je igru koja se brzo razvijala i postala planetarni događaj koji prati gotovo cela planeta.

Nejsmit je postavio koš na visinu 3.05m. Za razliku od današnjeg koša, odnosno obruča, ti počeci su bili sa košem koji ima čvrsto dno. To su u početku bile korpe za breskve koje su prikovane za zid sale. Iste godine Lew Allen iz Hartforda, Connecticut, napravio je cilindrični koš od teške upletene žice i na taj način eliminisao početne Nejsmitove korpe. Naravno vremenom se došlo do ideje, da se omogući prolaz lopte kroz obruč, i izbegne nepotrebno “gubljenje vremena” i vađenje lopte posle svakog postignutog koša. Još jedna prepreka bila je što je koš visio sa balkona na kome se su nalazili gledaoci. Samim tim, imali su mogućnost da rukom ili štapom izbiju loptu iz koša.

Upravo ova situacija uslovlila je postavljanje prvih košarkaških tabli dimenija 3,60 x 1,80 metara. Pravila su brzo napredovala, takođe se smanjivao i broj igrača da bi se došlo na današnji nivo 5 protiv 5. Na samom početku tvorac košarke je napisao i nekoliko osnovnih pravila koja i dan danas čine osnovu i posebnost košarke(Pavlović, 2000). Pravila su:

- Lopta će biti okrugla, laka i velika ; njom će se baratati samo rukama
- Zabranjeno je nošenje lopte kao i trčanje sa loptom u rukama.
- Dozvoljeno je postavljanje igrača i prijem lopte na bilo kom prostoru i delu terena bez ograničenja.
- Koš će biti horizontalno postavljen na visini,biće malih dimenzija, što uslovljava primenu veštine a ne snage.
- Ekipe koje se takmiče biće istovremeno na terenu, ali je zabranjen kontakt izmedju protivnika kao i bilo kakav oblik nasrtanja na telo protivničkog igrača.

Prva zvanična utakmica odigrana je 21.12.1891. godine. Tim je činilo 9 igrača, razlog tome bilo je što je razred kojim je Džejms Nejsmit upravljao imao 18 igrača,što bi činilo 2 ekipe. Interesantno je što je u tim samim počecima raspored igrača na terenu bio sličan fudbalskom rasporedu. Ekipe su imale napadače koji ne idu nazad ali isto tako i “golmane”. Oni su stajali ispod i “štitili” kos. Prva utakmica odigrana je sa fudbalskom loptom koja je bila u upotrebi sve do 1894.godine kada je zamenjena prvom zvaničnom košarkaškom loptom. O istorijatu blokada nema mnogo relevantnih podataka ali analitičari i istoričari kažu da su preuzete iz ragbija i američkog fudbala.

2. BLOKADE U KOŠARCI

Blokada je tehničko – taktički element u kome učestvuju minimum 2 igrača. Predstavlja deo grupne ali se može reći i individualne taktike napada koji predstavlja neizostavan deo svake košarkaške aktivnosti – utakmice ili treninga. O istorijatu blokada nema mnogo relevantnih podataka ali analitičari i istoričari kažu da su preuzete iz ragbija i američkog fudbala (Stikić, 2012). Blokade se dele na blokade na igraču sa loptom i bez lopte. Kvalitet uspešnosti blokade leži kako u individualnoj tako i u grupnoj saradnji i taktici. Osnovna svrha blokada jeste da igrač napada blokadom pokušava da zaustavi ili poremeti kretanje igrača odbrane zaduženog za igrača za koga se pravi blokada. Blokada je jedan od načina saradnje dva igrača u košarci. Saradnja blokadom se može odvijati između igrača različitih pozicija. Najčešće u blokadi učestvuje bloker (igrač koji postavlja blokadu) a to je najčešće igrač na poziciji centra (C – eng. Center) ili igrač na poziciji krilnog centra (PF – eng. Power Forward) i igrač sa loptom. Mogu se desiti i određene taktičke zamisli u kojima igraču blokadu postavljaju igrači koji su na spoljnim pozicijama ali u veoma malom procentu. Igrač sa loptom koji učestvuje u saradnji jeste najčešće plejmejker (PG – eng. Point Guard) ili bek (SG – eng. Shooting Guard). U najmanjem broju slučajeva u saradnji učestvuje igrač na poziciji krila (SF – eng. Small Forward). Odatle sledi da je košarka evoluirala u igru koja više nije beskontaktna već je kontakt sastavni deo igre i taktike kao i principa svakog trenera. U daljem radu bavićemo se blokadama na igraču sa loptom, odnosno odbranom blokada na igraču sa loptom. Način odbrane od blokada treba da zaustavi što više mogućnosti napada. Osnovni cilj napada jeste da postigne koš korišćenjem blokade na igraču sa loptom, osim toga cilj jeste stvaranje prednosti iz koje će u daljem nastavku napadačke akcije biti postignut koš.

2.1. Odbrana od blokada na igraču sa loptom

Sa blokadama na igraču sa loptom prvi put se kad je uzrast u pitanju susrećemo u kadetskom uzrastu. U Srbiji pionirska košarka još uvek ne dozvoljava korišćenje blokada na igraču sa loptom, upravo zbog želje da se kod mladih košarkaša prvo razvije osnovno kretanje bez lopte, kako napad tako i odbrana u igri “1 na 1”. Očekuje se da igrači savladaju osnove odbrane i napada u igri “1 na 1” i da tek onda treba da pristupe blokadama na igraču sa loptom.

Odbrana od blokada na igraču sa loptom se može klasifikovati na :

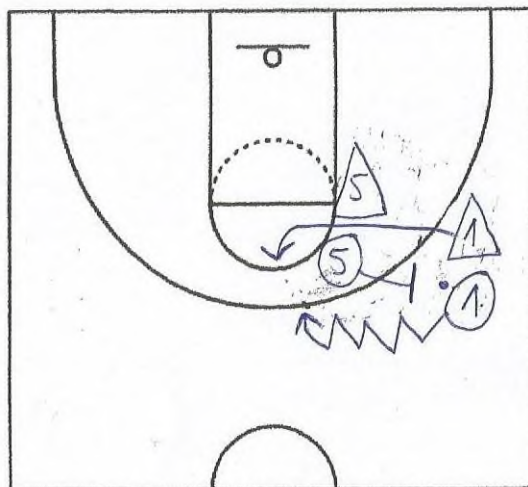
- Odbrana izbegavanjem blokade (IZB)

- Odbrana probijanjem blokade (PRB)
- Odbrana izguravanjem blokera (IZG)
- Odbrana agresivnim vertikalnim iskakanjem (AVI)
- Odbrana horizontalnim iskakanjem (OHI)
- Odbrana agresivnim udvajanjem (OAU)
- Odbrana obilaženjem blokade (OOB)
- Odbrana usmeravanjem (ODU)
- Odbranja preuzimanjem (ODP)

2.1.1 Odbrana izbegavanjem blokade

Odbrana izbegavanjem blokade je izuzetno popularna odbrana u modernoj košarci, u situacijama kada igrač za koga se postavlja blokada nije pouzdan i dobar šuter. Osnovni cilj ove blokade jeste zaustavljanje prodora ili eventualne asistencije koje obično krase igrače sa slabijim procentom šuta sa distance. Izvodi se tako što centar jasnim signalom najavi blok svom igraču odbrane, nakon toga se odvaja od blokera i pravi prostor za svog igrača odbrane da izbegne blokadu, odnosno prođe ispod i ponovo uspostavi kontrolu u odbrani. U mlađim kategorijama ovo je sredstvo koje često koriste ekipe koje su fizički inferiorne u odnosu na protivnika, pa samim tim žele da sebi obezbede najmanju moguću “štetu” – a to je svakako šut protivnika za 3 poena iz driblinga.

(Dijagram 1)

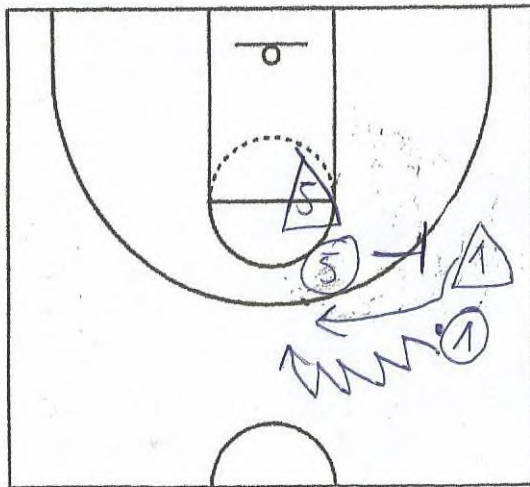

Dijagram 1

2.1.2. Odbrana probijanjem blokade

Odbrana probijanjem blokade je po mom mišljenju odbrana koja bi trebala da zauzima prvo mesto prilikom metodike obučavanja odbrane od blokada. Ona predstavlja nivo kojim se vrši nadgradnja odbrane 1 na 1. Osnovni zadatak igrača koji brani loptu jeste da svojom agresivnom odbranom i fizički jakim kontaktom onemogući igrača sa loptom da dođe u pravu poziciju za postavljanje blokade. Sledeća bitna stvar je komunikacija, igrač koji čuva blokeru upozorava na blokadu i sa koje strane dolazi. Sledeći zadatak odbrane na igraču sa loptom jeste da svojom agresivnošću i čvrstinom onemogući blokeru da mu zaustavi putanju kretanja. Neophodno je da prvo ubaci nogu koja je bliža blokeru između njega i igrača sa loptom. Drugi deo posla jeste da i telom uspe da se izbori za prolaz između blokeru i igrača sa loptom koga čuva.

U modernoj košarci izuzetno težak ali ne i nemoguć način. Težak iz razloga što je obučenost igrača sa loptom na visokom nivou, a fizička konsitucija većine blokeru je takva da je izuzetno teško probiti blokadu zbog njihove čvrstine, stabilnosti i gabarita. U mlađim kategorijama se ovaj način često može videti. Posebno je to čest slučaj kada se fizički jake ekipe susretnu sa slabijima, gde se može videti da je igrač koji brani igrača sa loptom često fizički jači od protivničkog blokeru (*Dijagram 2*).

Dijagram 2.

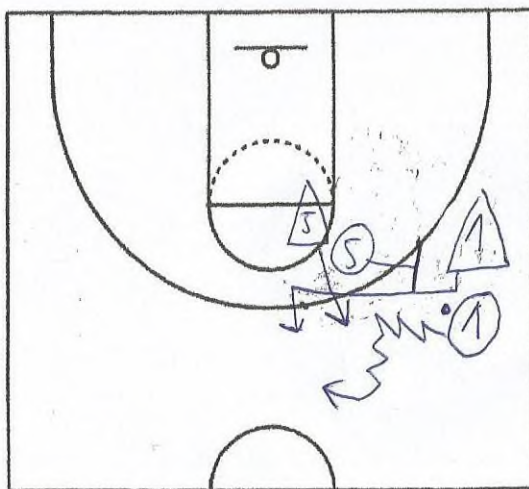
Ova odbrana skoro potpuno zavisi od igrača koji brani blokera. Njegov prvi zadatak jeste da da bude jako blizu blokera i onemogućiti ga da dobrim trčanjem napravi prednost i distancu u odnosu na njega. Nakon upozorenja za blokadu svom saigraču, sledeći zadatak odbrane jeste kontakt i izguravanje blokera čime ga onemogućuje da napravi blokadu na željenom mestu. Pomeranje blokade dalje od željenog mesta je osnovni zadatak. Samim tim igrač sa loptom ne dobija nikakvu prednost, pa igrač koji ga čuva može proći ispod svog i protivničkog visokog čime je uspostavljena kontrola i onemogućena bilo kakva prednost napada.

2.1.4. Odbrana agresivnim vertikalnim iskakanjem

6

procentu. Osnovna ideja ove odbrane jeste zaustavljanje driblinga igrača sa loptom. Često je to najopasniji protivnički igrač, pa se upravo iz tog razloga iskače tačno na njegov pravac kretanja. Igrač koji čuva igrača sa loptom ide preko blokade, visoki igrač mu svojim agresivnim vertikalnim iskakanjem kupuje vreme i zaustavlja loptu. Igrač koji čuva igrača sa loptom mora da iskoristi tu kupovinu vremena i stigne na svog igrača. Visoki igrač se nakon toga vraća na blokera. Uz komunikaciju dva igrača koji brane blok na igraču sa loptom, izuzetno je bitna postavka i komunikacija ostala 3 igrača koji svojim pozicioniranjem imaju zadatak da onemoguće lako i dodavanje kraćih distanci. Ideja je da se igrač sa loptom natera na najdalje moguće dodavanje.

U mlađim kategorijama vrlo popularna odbrana. Razlog tome je neiskustvo, strah ali prvenstveno loša kontrola lopte i loša tehnika dodavanja koja ih onemogućava da nađu pravo rešenje koje mora biti brzo odlučeno. Takođe, ova odbrana je karakteristična za ekipe koje imaju jako pokretne i mobilne visoke igrače. (*Dijagram 4*)

Dijagram 4

2.1.5. Odbrana horizontalnim iskakanjem

Ovo je odbrana koja predstavlja faktor iznenađenja za igrače napada. Izvodi se tako da je visoki igrač u trenutku bloka na igraču sa loptom pod pravim uglom u odnosu na blokera. Samim tim igrač sa loptom svojim prvim driblingom ne oseća agresivnost igrača koji čuva blokera. Tek nakon

prvog driblinga igrač koji čuva blokera i igrač koji čuva igrača sa loptom postaju jako agresivni i pokušavaju da igrača sa loptom nateraju na defanzivni ili bočni dribling koji će mu onemogućiti pronalaženje pravog rešenja i otežati dodavanje. Nakon toga visoki igrač se vraća na svog igrača napada,a igrač koji je čuvao igrača sa loptom ponovo uspostavlja kontrolu 1 na 1. Predstavlja sjajnu “trik” odbranu u kojoj je opet jako bitna postavka i ostala 3 igrača,koji bi ovaj “trik” trebali da iskoriste i onemoguće kratka dodavanja. Prilikom ove odbrane visoki igrač može biti manje mobilnosti, jer je njegov opseg kretanja mnogo manji nego prilikom agresivnog vertikalnog iskakanja. (*Dijagram 5*)

Dijagram 5

2.1.6 Odbrana agresivnim udvajanjem

Kao i odbrana vertikalnim iskakanjem slabo nalazi svoje mesto u sistemu odbrana visokog nivoa košarke. Razlog tome su izuzetno obučeni igrači sa loptom, kao i sjajne pripreme napada na ovakvu odbranu. Postoji nekoliko različitih objašnjenja zašto se ova odbrana koristi. Prvi razlog jeste kada je igrač napada izuzetno opasan strelac,pa je jedina želja odbrane da se on oslobodi lopte po bilo koju cenu(ovakav sistem se često viđa u odbrani protiv Aleksej Šveda,Kita Langforda...). Drugi razlog zbog koga se odbrana može odlučiti na ovakav način jeste kada igrač sa loptom ima izuzetno nizak stepen kreativnosti, i slabiju tehniku dodavanja, koja ga sprečava da dobro reaguje i donese pravu odluku prilikom udvajanja. Treći razlog koji može da utiče na odabir ovakve odbrane jeste

jednostavno faktor iznenađenja i iznenadnog zbunjivanja protivnika. Upravo se u mlađim kategorijama često koristi kao faktor iznenađenja. (Dijagram 6)

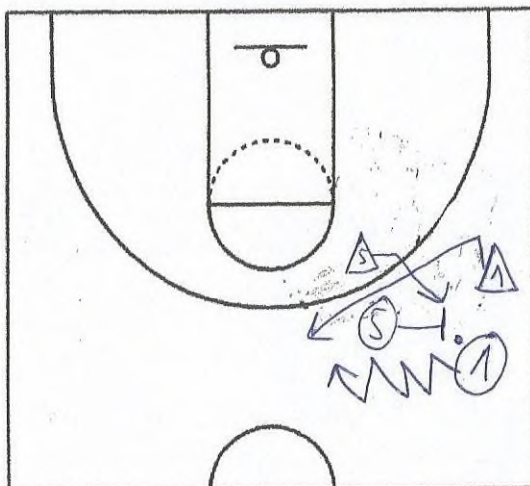
Dijagram 6

2.1.7. Odbrana obilaženjem blokade

Vrsta odbrane jako slična izgruvanju blokera, ali se bitno razlikuje u tome što ideja odbrane nije da pomeri blokera sa svog mesta, već da ga onemogući da nakon blokade svojom kretnjom ka košu poremeti ili zaustavi kretanje igrača koji brani loptu. Samim tim posao visokog igrača koji brani blokera jeste dovoljan kontakt sa blokerom čime ga onemogućava da krene ka košu. Zadatak igrača koji brani loptu jeste prolaz ispod svog odbrambenog igrača i blokera i uspostavljanje kontrole.

Postoje dva razloga kada se ova odbrana koristi, prvi je opet u situaciji kada je igrač sa loptom slab šuter i ima izuzetno niske procenete šuta. Druga jeste kada je bloker izuzetno opasan, i imamo informacije da sjajno rešava situacije iz kratkog rola ili iz dugog rola ka košu. Samim tim, ovim kontaktom igrača koji čuva blokera onemogućavamo dalju aktivnost blokera u napadačkim akcijama.

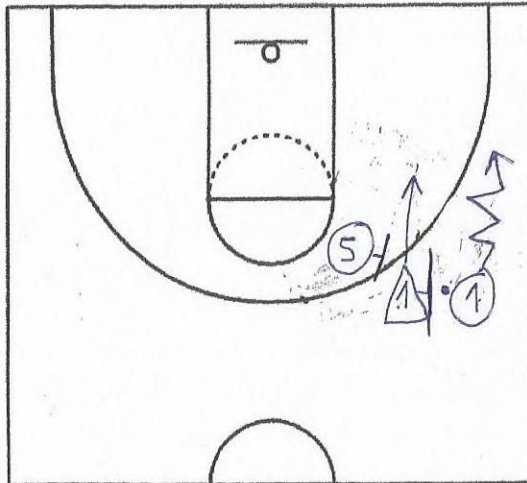
(Dijagram 7)

Dijagram 7

2.1.8. Odbrana usmeravanjem

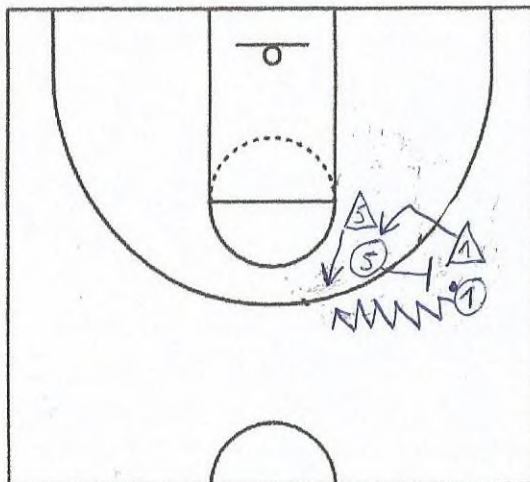
Tip odbrane koji se jako često igra na svim nivoima košarkaske igre. Najčešće se koristi kada je lopta na levoj ili desnoj napadačkoj strani. Zadatak igrača koji čuva igrača sa loptom jeste da na signal svog odbrambenog igrača zatvori sredinu terena, i natera igrača sa loptom da svoje kretanje mora izvršiti prema bočnoj i čeonj liniji terena. Zadatak igrača koji čuva blokerja jeste da svojim dobrim pozicioniranjem bude na liniji između lopte i obruča i formiranjem “levka” sa svojim saigračem na lopti onemogući putanju kretanja ka košu igraču sa loptom. Jedna od bitnih stvari jeste udaljenost visokog igrača od blokerja koga čuva, pravila koja bi trebalo poštovati, a koja se tiču i nekih mlađih školskih uzrasta jesu da se igraču sa loptom nikako ne dozvoli prodor u sredinu. Što znači da i visoki igrač ima zadatak da tera igrača sa loptom na bočnu i čeonu liniju, da bi se ostvarila dobra defanzivna pozicija sa uključivanjem strane pomoći. Ovakav način odbrane, zahteva dobru percepciju prostora i predviđanje kretanja protivničkih igrača. Igrači odbrane na strani pomoći imaju odličan pregled igre, za eventualno zaustavljanje dodavanja i onemogućavanje napada da realizuje željenu ideju (*Dijagram 8*).

Dijagram 8

2.1.9. Odbrana preuzimanjem

Najpopularnija odbrana moderne košarke. Upravo tendencija da se igra sa izuzetno mobilnim i pokretnim visokim igračima je uticala da odbrana preuzimanjem postane može se reći najčešći vid odbrane. Prilikom odbrane preuzimanjem postoji više različitih pristupa i teorija. Kada govorimo o igraču koji čuva igrača sa loptom i koji preuzima centra zadaci mogu biti da odmah brzinski prođe ispod centra i jakim kontaktom uspori njegovo utrčavanje ka košu; može imati zadatak da prilikom preuzimanja izađe ispred visokog igrača i time natera igrača sa loptom da jedino “lob” dodavanjem spusti loptu na visokog; zadatak može biti da prilikom spuštanja na niski post igrač odbrane bude 2/3 ispred tela napadača, pa se i nakon spuštanja lopte očekuje dodatna pomoć. Kada govorimo o visokom igraču koji preuzima igrača sa loptom, njegovo zaduženje može biti da bude agresivan na prvi dribling napadača nakon blokade i na taj način natera napadača na dribling unazad i veću distancu od obruča; ukoliko je igrač slabiji šuter može imati zadatak da ga čeka na dužini ruke i provocira njegov šut, uz fokus na zaustavljanje prodora (*Dijagram 9*).

Dijagram 9.

Na visokim nivoima košarke ova vrsta odbrane preuzela je primat, dok se u poslednjih nekoliko godina u sve većem procentu pojavljuje i u mlađim kategorijama.

3. HIPOTEZE ISTRAŽIVANJA

- Hipoteza 1: pretpostavka je da će se izdvojiti određeni načini odbrane od blokada na igraču sa loptom
- Hipoteza 2: pretpostavka je da će seniori koristiti više različitih načina odbrane od blokada na igraču sa loptom u odnosu na juniore i kadete.

4. PREDMET, CILJ I ZADACI RADA

Predmet rada jeste odbrana od blokade na igraču sa loptom kroz različite uzrasne kategorije(kadeti,juniori,seniori).

Cilj rada jeste analiza i prikaz različitih načina odbrane od blokade na igraču sa loptom, poređenje tih vrsta kao i uspešnost rezultata svake od ovih odbrana pojedinačno.

Zadaci rada su prikupljanje informacija o odbrani od blokade na igraču sa loptom,kao i prikupljanje i pregled video materijala neophodnih za realizaciju ovog rada.

5. METODOLOGIJA ISTRAŽIVANJA

5.1. Uzorak istraživanja

Istraživanjem je obuhvaćeno tri uzrasne kategorije, kadetska, juniorska i seniorska u takmičarskoj sezoni 2018/19. Kadetski uzrast je uzrast do 17.godina a juniorski uzrast je uzrast do 19.godina. Obradena je po jedna ekipa iz svake kategorije. Analiza sadrži po 6 mečeva svakog tima. Analiziraju se načini odbrane, mesto(pozicija) odigravanja blokade na igraču sa loptom na samom terenu, broj igrača koji učestvuju u saradnji kao i uspešnost svakog načina odbrane.

Ekipe koje su obuhvaćene analizom su :

- KK DUNAV STARI BANOVCICI (seniori)
- KK CRVENA ZVEZDA (juniori)
- KK VIZURA (kadeti)

5.2. Uzorak varijabli i prikupljanje podataka

Pregledavanjem video materijala sa ukupno 18 utakmica ove tri ekipe analizirano je mesto odigravanja blokade na igraču sa loptom, analizirani su igrači koji učestvuju u saradnji, način odbrane kao i uspešnost svakog od tih načina.

U odnosu na mesto gde se odigravala blokada razlikujemo sledeće varijable :

- Iznad nivoa slobodnog bacanja (INSB)
- Ispod nivoa slobodnog bacanja (ISNSB)
- Centralna pozicija (CP)
- Pozicija 60 stepeni levo ili desno (LP60 ili DP60)
- Pozicija 45 stepeni levo ili desno(LP45 ili LP 60)

Prve dve stavke INSB i ISNSB se odnose na podelu terena po dužini dok se stavke CP, P60 i P45 odnose na podelu terena po širini.

Posmatrajući poziciju igrača koji učestvuju u saradnji, možemo ih podeliti na igrače blokere kao i igrače sa loptom. Igrači mogu biti centri (C – eng. Center), krilni centri (PF – eng. Power Forward), krila (SF – eng. small forward), bekovi (SG – eng. shooting guard) i plejmejkeri (PG – eng. point guard).

Prema načinu odbrane od blokade napravljena je analiza koju vrstu odbrane koriste ekipe u datoj situaciji. Prethodno smo u radu naveli 9 različitih vrsta odbrane od blokada na igraču sa loptom.

Analiza uspešnosti procenjuje koliko je svaka odbrana na igraču sa loptom dobro realizovana - uspešna. Postoji više različitih parametara koji to procenjuju :

- koliko puta je primljen koš (PK)
- koliko puta je stvorena prednost iz koje je u nastavku pao koš (PRK)
- koliko puta je stvorena prednost nakon koje je usledio otvoren šut koji nije realizovan (NRŠ)
- koliko puta je stvorena prednost koja nije realizovana nakon dobre rotacije ostalih igrača u odbrani (DRO)
- koliko puta je odbranjena blokada na igraču sa loptom bez stvaranja bilo kakve prednosti napadača. (OBP)

Podaci su prikupljeni popunjavanjem posmatračkog lista (Prilog 1). Za svaku utakmicu iz prikupljenog video materijala izrađen je POSMATRAČKI LIST, nakon čega su beležene i analizirane prethodno navedene varijable.

5.3. Obrada podataka

U obradi podataka korišćena je osnovna deksriptivna statistika. Rezultati su prikazani u nominalnim i prosečnim vrednostima.

6. REZULTATI I DISKUSIJA

6.1. Prikaz rezultata u odnosu na mesto odigravanja saradnje

U tabeli 1. prikazani su grupni rezultati u odnosu na mesto odigravanja blokade na igraču sa loptom kad teren podelimo po širini. Podaci pokazuju da je ubedljivo najviše situacija branjeno sa centralne pozicije. Razlog tome je što se većina napada koji ne uspeju da realizuju željenu kretnju upravo završava blokadom na igraču sa loptom u poslednjim sekundama. U tim situacijama u jako visokom procentu lopta se nalazi na vrhu kapice odakle treneri najviše svojih napada upravo žele da završe saradnjom kroz blokadu na igraču sa loptom. Juniorski tim Crvene Zvezde branio je mnogo više ovakvih situacija upravo iz razloga izuzetno dominantne odbrane kako timske tako i individualne kojom su u visokom procentu osujetili napade i taktičke ofanzivne zamisli protivnika.

Tabela 1. Mesto odigravanja blokade na igraču sa loptom (podela terena po širini)

Mesto	LP45	LP60	CP	DP60	DP45
Ekipa					
KK Vizura	78	32	127	32	71
KK Crvena Zvezda	58	61	165	39	64
KK DUNAV	77	66	147	67	64

6.1.1. Analiza mesta odigravanja blokade na igraču sa loptom – podela po širini terena

U Tabeli 2. su prikazani rezultati u odnosu na varijablu mesto(podela po širini terena). Može se primetiti da je najveći broj blokada na igraču sa loptom KK Vizura branila sa centralne pozicije.

Tabela 2. Analiza mesta odigravanja blokade na igraču sa loptom – KK Vizura

Mesto	LP45	LP60	CP	DP60	DP45
utakmica					
Sloga Kraljevo	19	5	22	2	13
Crvena Zvezda	16	7	31	3	12
Partizan	11	4	33	6	14
Konstantin Niš	9	5	10	8	12
Zemun Fitofarmacija	12	7	18	5	9
Sloboda Užice	11	4	13	8	11

Tabela 3. pokazuje rezultate na osnovu kojih se zaključuje da agresivna igra juniora Zvezde često protivnike izbacuje iz željenih napada i tera da u trenucima završetka ili isteka napada brzinskim blokom na igraču sa loptom pokušava da reši napad. Mečevi sa Partizanom i Mega Bemaxom koji su medju glavnim konkurentima Zvezdi u prvenstvu su sadržali mnogo više “izolacija” i igre 1 na 1 protivnika, pa je broj odbrana od blokada na igraču sa loptom mnogo manji nego u mečevima kada ekipe nisu u mogućnosti da individualnim i fizičkim kvalitetima napadnu 1 na 1 zvezdine defanzivce.

Tabela 3. Analiza mesta odigravanja blokade na igraču sa loptom – KK Crvena Zvezda

Mesto	LP45	LP60	CP	DP60	DP45
utakmica					
Beko Kotež	11	8	49	3	10
Dinamik	23	3	8	2	31
Partizan	2	9	22	5	5
Borac Čačak	9	12	43	9	7
Mega Bemax	5	13	11	16	2
Radnički Kragujevac	11	16	32	4	9

Tabela 4. sadrži rezultate dobijene na nivou seniorske košarke. Analizirajući tabelu 4. možemo primetiti da se u seniorskom uzrastu za razliku od mlađih kategorija, blokada na igraču sa loptom igra gotovo u svakom napadu. Upravo zato, odbrana dobija dodatnu težinu i važnost.

Tabela 4. Analiza mesta odigravanja blokade na igraču sa loptom – KK DUNAV

Mesto	LP45	LP60	CP	DP60	DP45
utakmica					
Beovuk	13	10	31	14	8
Metalac	22	11	19	10	21
Novi Pazar	9	18	23	12	7
Sloboda Užice	11	7	18	11	6
Spartak Subotica	7	11	42	9	12
Tamiš	15	9	14	11	10

6.1.2 Analiza mesta odigravanja blokade na igraču sa loptom – podela po dužini terena

Podela po dužini terena svrstava odbranu od blokade na igraču sa loptom u odbranu ispod nivoa linije slobodnog bacanja i iznad linije slobodnog bacanja. Taktički gledano mesto ispod nivoa slobodnog bacanja je loše i treba ga izbegavati kada je napad u pitanju. Kada govorimo o odbrani, ukoliko uspe da se natera napad da dodje u poziciju izvođenja blokade na igraču sa loptom ispod nivoa penala, govorimo o sjajnoj odbrani koja je stvorila pometnju i konfuziju u napadu, i rezultat je u najvećem broju slučajeva odbranjena blokada na igraču sa loptom. U tabeli 5. predstavljeni su grupni rezultati ove analize.

Tabela 5. Mesto odigravanja blokade na igraču sa loptom (podela terena po dužini)

Mesto	ISNSB	INSB
Ekipa		
KK Vizura	15	325
KK Crvena Zvezda	23	367
KK Dunav	21	400

U Tabeli 6. su prikazani rezultati u odnosu na varijablu mesto (podela po dužini terena). Rezultati pokazuju da protivnici ekipe KK Vizure samo u iznuđenim situacijama prave blokade na igraču sa loptom ispod nivoa linije slobodnog bacanja. Razlog tome je naravno što je pozicija za izvođenje blokade ispod nivoa penala loša zbog smanjenog prostora u kome se može saradnja izvesti nakon blokade.

Tabela 6. Analiza mesta odigravanja blokade na igraču sa loptom – KK Vizura

Mesto	ISNSB	INSB
utakmica		
Sloga Kraljevo	1	60
Crvena Zvezda	2	67
Partizan	4	64
Konstantin Niš	1	43
Zemun Fitofarmacija	3	48
Sloboda Užice	4	43

Kao što se može videti u Tabeli 7. ekipe koje pretenduju na visok plasman, sebi nisu dozvolile nijednom ulazak u loš raspored i odigravanje blokade na igraču sa loptom ispod nivoa penala. Slabije ekipe usled agresivnosti zvezde su u malom procentu ipak odigrale odredjeni broj saradnji ispod nivoa penala.

Tabela 7. Analiza mesta odigravanja blokade na igraču sa loptom – KK Crvena Zvezda

Mesto	ISNSB	INSB
utakmica		
Beko Kotež	6	75
Dinamik	1	66
Partizan		43
Borac Čačak	7	73
Mega Bemax		47
Radnički Kragujevac	9	63

Pomoću tabele 8. ponovo dokazujemo tvrdnju da se izuzetno mali broj blokada na igraču sa loptom odvija ispod nivoa linije slobodnog bacanja na seniorskom uzrastu usled mnogo bolje taktičke organizacije napada.

Tabela 8. Analiza mesta odigravanja blokade na igraču sa loptom – KK Dunav

Mesto	ISNSB	INSB
utakmica		
Beovuk	4	72
Metalac	5	78
Novi Pazar	2	67
Sloboda Užice	3	50
Spartak Subotica	6	75
Tamiš	1	58

6.2. Analiza pozicija učesnika u saradnji – blokada na igraču sa loptom

Učesnici u saradnji mogu biti igrači na svim pozicijama. Ipak kako smo već objasnili blokade najčešće postavljaju visoki igrači centri(C)ili krilni centri(PF), a igrači sa loptom su najčešće plejmejkeri (PG) ili bekovi (SG). Igrač na poziciji krila (SF)u najmanjem procentu učestvuje u saradnji. U tabeli 9. prikazani su grupni rezultati svih kategorija. Rezultati pokazuju da je najveći broj saradnji odigran između igrača na poziciji PG i C, da je očekivano igrač na poziciji C najviše puta bio u ulozi bloker dok je igrač na poziciji SG najmanje puta bio u toj ulozi.

Tabela 9. Pozicija učesnika u izvođenju blokade na igraču sa loptom

Bloker	C	PF	SF	SG	PG
Igrač sa loptom					
PG	439	160	16	4	
SG	377	70	5		
SF	58	9		1	12

U tabeli 10. su detaljno prikazane saradnje (blokade na igraču sa loptom) između igrača različitih pozicija Očekivano najveći broj saradnji odigrali su PG i SG sa igračem na poziciji C – centrom. Mali broj saradnji odigran je između igrača PG i SF. Osnovni cilj ove saradnje bio je da se iznudi preuzimanje, i da se iz toga stvori željena prednost.

Tabela 10. Analiza pozicija učesnika u blokadi na igraču sa loptom – KK Vizura

Bloker	C	PF	SF	SG	PG
Igrač sa loptom					
PG	101	64	4		
SG	99	33			
SF	36	1			2

Analizom tabele 11. možemo zaključiti tendenciju zvezdinih protivnika da visoko izvuku i izmore zvezdine centre koji se i ako su mobilni i pokretni sporije kreću od igrača na poziciji PF – power

forward. Čak 78% situacija u kojoj je Zvezda branila blokade na igraču sa loptom visoki igrač – centar je bio uključen u odbranu.

Tabela 11. Analiza pozicija učesnika u blokadi na igraču sa loptom – KK Crvena Zvezda

Bloker	C	PF	SF	SG	PG
Igrač sa loptom					
PG	147	58	5	4	
SG	149	17			
SF	5	2			3

Tabela 12. pokazuje pozicije igrača učesnika u blokadi na igraču sa loptom na seniorskom nivou košarke. Kao i u mlađim kategorijama najveći broj odbrana od blokade na igraču sa loptom zahteva angažovanje visokog igrača na poziciji centra. Generalno je trend moderne košarke takav da se u mnogo manjem procentu odigrava blok na igraču sa loptom sa igračem na poziciji PF – power forward.

Tabela 12. Analiza pozicija učesnika u blokadi na igraču sa loptom – KK Dunav

Bloker	C	PF	SF	SG	PG
Igrač sa loptom					
PG	191	38	7		
SG	129	20	5		
SF	17	6		1	7

6.3 Analiza načina odbrane od blokade na igraču sa loptom

Kao što je već objašnjeno u ovoj analizi koristimo 9 različitih načina u odbrani blokade na igraču sa loptom. Odabir načina zavisi od nekoliko faktora. Jedan od njih je i uzrast ekipe. Kadeti pa i juniori još uvek su u fazi razvoja i ne mogu se opteretiti prevelikim brojem informacija niti su sposobni za više od dve do tri različite odbrane od blokade na igraču sa loptom. Za razliku od njih seniorski uzrast karakteriše mnogo različitih načina odbrane, koji se menjaju u zavisnosti od protivnika. U seniorskom uzrastu prisutna je detaljna priprema utakmice u okviru koje se trener i stručni štab odlučuje na jednu ili više različitih odbrana od blokade na igraču sa loptom. Prvi kriterijum odabira za bilo koji uzrast jesu karakteristike sopstvenog tima, a nakon toga sledi analiza protivnika i traženje najboljeg načina odbrane koji obuhvata karakteristike kako našeg tako i protivničkog tima.

Tabela 13. Analiza izbora načina odbrane od blokade na igraču sa loptom

Ekipa	KK Vizura	KK Crvena Zvezda	KK Dunav
Način odbrane			
Izbegavanje	63	24	52
Probijanje	50	102	26
Izguravanje		8	10
Vertiklano iskakanje	160	29	24
Horizontalno iskakanje		160	98
Udvajanje	30	25	62
Obilaženje			18
Usmeravanje		20	
Preuzimanje	37	22	141

Kadeti kao i juniori pokazuju tendenciju da odbrana od blokade na igraču sa loptom bude agresivna. U većoj meri u kadetskom uzrastu, jer vertikalnim iskakanjem žele da nateraju igrača sa loptom da zaustavi dribling ili da se reši lopte što je pre moguće. Osnovni cilj ovakve odbrane jeste da se protivnik natera na brze odluke koje povećavaju šanse za grešku. Zvezda je u juniorskom uzrastu pokazala izuzetnu agresivnost, to se najbolje može primetiti iz 102 odbrane od blokade na igraču sa loptom probijanjem. To pokazuje izuzetnu čvrstinu i spremnost tih momaka koji na taj način onemogućavaju postavljanje kako osnove protivničkog napada tako i ove vrste saradnje i igru u odbrani svode na borbe 1 na 1. U seniorskom uzrastu kao što je i navedeno načini odbrane variraju u zavisnosti od protivnika i pripreme utakmice. Ipak najviše se izdvaja odbrana preuzimanjem koja je jedan od osnovnih trendova moderne košarke.

Tabela 14. pokazuje kojim načinom odbrane ekipa Vizure brani blokade na igraču sa loptom. Prikazani su rezultati pojedinačnih mečeva i na osnovu rezultata vidi se ideja da iskoriste svoje mobilne i pokretne visoke igrače i da svojom agresivnošću nateraju protivničke bekove na grešku. Kada se analiziraju detaljno ovi rezultati dolazi se do podatka da je ekipa Vizure 44% blokada na igraču sa loptom branila vertikalnim iskakanjem.

Tabela 14. Analiza izbora načina odbrane od blokade na igraču sa loptom – KK Vizura

utakmica	Sloga	Crvena Zvezda	Partizan	Konstantin Niš	Zemun Fitofarmacija	Sloboda Užice
Način odbrane						
Izbegavanje	7	23	26	2	3	2
Probijanje	11	2	1	12	11	13
Izguravanje						
Vertikalno iskakanje	28	25	21	27	29	30
Horizontalno iskakanje						
Udvajanje	15		2	3	8	2
Obilaženje						
Usmeravanje						
Preuzimanje		19	18			

Tabela 15. pokazuje pojedinačne rezultate zvezdine odbrane od blokade na igraču sa loptom u zavisnosti od utakmice. I ako je pomenuta zvezdina agresivnost, ipak u najvećem procentu Zvezda je odbranila blokadu na igraču sa loptom horizontalnim iskakanjem. Razlog tome su dimenzije visokih igrača, koji svojom visinom i dugim rukama onemogućavaju igrača sa loptom da nakon prvog driblinga donese dobro rešenje i teraju ga da dodatnim driblinzima sebi faktički oteža situaciju.

Tabela 15. Analiza izbora načina odbrane od blokade na igraču sa loptom – KK Crvena Zvezda

utakmica	Beko Kotež	Dinamik	Partizan	Borac Čačak	Mega Bemax	Radnički Kragujevac
Način odbrane						
Izbegavanje	2	11	2	1	5	3
Probijanje	16	14	7	21	6	38
Izguravanje		8				
Vertikalno iskakanje			2		23	4
Horizontalno iskakanje	51	31	19	41		18
Udvajanje	2		3	11		9
Obilaženje						
Usmeravanje			6	6	8	
Preuzimanje	10	3	4		5	

U tabeli 16. prikazani su rezultati seniorskih utakmica KK Dunav i njihovog izbora odbrane od blokade na igraču sa loptom. Kada analiziramo tabelu 16. može se reći da je na seniorskom nivou pojedinačna priprema utakmice mnogo bolja nego na nivou mlađih kategorija. To možemo videti po načinu promene odbrane od blokade na igraču sa loptom u zavisnosti od nivoa i kvaliteta protivnika. Imamo primer mečeva sa Metalcem koji je imao izuzetno opasnog igrača na poziciji PG, gde su se treneri Dunava odlučili da zaustave loptu horizontalnim iskakanjem ili preuzimanjem sa ciljem da se igrač sa loptom natera na prodor, dok su se na mečevima sa Slobodom iz Užica opredelili za branjenje prodor igre, i rizik šuta igrača sa loptom.

Tabela 16. Analiza izbora načina odbrane od blokade na igraču sa loptom – KK Dunav

utakmica	Beovuk	Metalac	Novi Pazar	Sloboda Užice	Spartak Subotica	Tamiš
Način odbrane						
Izbegavanje	21	12		14	2	3
Probijanje	5		3	1	11	6
Izguravanje		2		8		
Vertikalno iskakanje			6		14	4
Horizontalno iskakanje	13	29	16	13	10	17
Udvajanje		7	16		39	
Obilaženje	7	4		2		5
Usmeravanje						
Preuzimanje	30	29	28	25	5	24

6.4 Analiza uspešnosti odbrane od blokade na igraču sa loptom

Analiza uspešnosti odbrane od blokade na igraču sa loptom se može klasifikovati kroz nekoliko parametara navedenih u poglavlju 5.2. Može se zaključiti da uspešnost odbrane od blokade na igraču sa loptom zavisi od odbrane ali i od napada, zavisno koji parametar posmatramo. Često se na osnovu parametra postignutog koša može reći da je odbrana bila uspešna, medjutim čak i u slučaju loše odbrane, postoji mogućnost da se stvorena prednost blokadom na igraču sa loptom ne iskoristi od strane napada. Samim tim odbrana se može navesti kao uspešna i ako nista od nje nije zavisilo, već od upućenog šuta napadača.

U tabeli 17. prikazani su grupni rezultati na osnovu kojih možemo proceniti uspešnost odbrane. Praćeni su kroz nekoliko različitih parametara. Može se zaključiti da uspešnost odbrane u

mnogome zavisi i od kvaliteta protivnika. U kadetskom uzrastu jači protivnici su lakše izlazili na kraj sa agresivnijom odbranom Vizure usled boljeg pozicioniranja sa blokadu na igraču sa loptom kao i boljeg tajminga i “čitanja” odbrane. Ipak može se reći da je 31% protivničkih napada odbranjeno zahvaljujući dobroj odbrani od blokade na igraču sa loptom, dok je 17% blokada na igraču sa loptom odbranjeno zahvaljujući promašaju otvorenih šuteva napada . Kod juniora rezultati ispisani u tabeli pokazuju sjajnu odbranu od blokade na igraču sa loptom Crvene Zvezde. Prvi parametar koji to pokazuje je taj da je samo 9% napada završeno direktnim košem iz blokade na igraču sa loptom protivnika, dok je samo 30% protivničkih napada u kojima se izvodi blokada na igraču sa loptom završeno košem. Kada govorimo o seniorima, po podacima iz tabele 17. izvlači se zaključak da je ekipa Dunava u prošloj sezoni imala mnogo problema u odbrani od blokade na igraču sa loptom. Vidi se da je izuzetno mali procenat protivničkih akcija osujetila njihova dobra odbrana, već su uglavnom uzrok bili promašaji protivnika.

Tabela 17. Analiza uspešnosti odbrane blokade na igraču sa loptom

Parametar	PK	PRK	NRŠ	DRO	OBP
Ekipa					
KK Vizura	96	67	61	76	40
KK Crvena Zvezda	37	82	58	139	75
KK Dunav	100	82	111	97	31

7. ZAKLJUČAK

U radu su analizirani podaci koji su dobijeni gledanjem video materijala od 6 utakmica svakog tima u različitim uzrasnim kategorijama. Informacije koje su dobijene pokazuju da se načini odbrane izguravanjem, obilaženjem pa čak i usmeravanjem veoma malo koriste. Može se reći da je razlog tome tendencija da se igra vrlo agresivno i da se iz odbrane u suštini “napadnu” igrači sa loptom. Možemo reći da je upravo iz tih razloga odbrana probijanjem blokade u mlađim kategorijama izuzetno popularna i koristi se jako često, posebno kod ekipa kao što je Zvezda koje su fizički dominantne. Za mlađe kategorije se može još dodati da su najčešće dobro pripremljene maksimum 2 odbrane od blokade na igraču sa loptom, dok se pojava ostalih vrsta odbrane dešava praktično neplanirano i prilikom loše komunikacije izvođenja jedne od dve željene i trenirane odbrane.

Seniorska košarka ipak pokazuje malo drugačije rezultate. Priprema utakmice kao što je gore u radu navedeno ima izuzetno bitnu i može se reći vodeću ulogu prilikom odabira vrste odbrane od blokade na igraču sa loptom. Takođe, za razliku od mlađih kategorija gde zbog godina i iskustva visoki igrači nisu spremni još uvek za kvalitetno preuzimanje, na seniorskom nivou se dosta odbrana zasniva na preuzimanju i verovanju da visoki igrač odbrane može da iznenadi i osujeti ideju napada.

Ipak, može se reći da ne postoji idealan ili tačan odabir načina odbrane od blokade na igraču sa loptom. Ona zavisi od mnogo faktora, kao što su kompozicija svog tima, mobilnost visokih igrača, agilnost i defanzivni kvaliteti bekovske linije, ali i od karakteristika protivnika i njihovog načina napada. Dakle, osnovni zahtev za trenersku struku jeste dobra priprema, poznavanje svoje ekipe, ali i dobro poznavanje mogućnosti i kvaliteta protivničkih pojedinaca i celog tima.

8. LITERATURA

1. Karalejić, M., i Jakovljević, S. (2008). *Teorija i metodika košarke*. Beograd: Fakultet sporta i fizičkog vaspitanja.
2. Karalejić, M., i Jakovljević, S. (2001). *Osnove košarke*. Beograd: Fakultet sporta i fizičkog vaspitanja i Viša škola za sportske trenere.
3. Stikić, N. (2012). *Blokada na igraču sa loptom u košarci i metodika treninga* (diplomski rad), Fakultet sporta i fizičkog vaspitanja, Beograd.
4. Pavlović, M. (2000). *Teorija i metodika košarke I*. Beograd : Viša trenerska škola
5. www.kss.rs

